

PHA 201 PALEOLİTİK KÜLTÜRLER

KONU 9: MODE 4 KÜLTÜRLERİ

AURIGNACIAN

Bu kültür Avrupa'nın ve Yakınoğu'nun en erken üst Paleolitik kültür evresidir. Avrupa'da günümüzden 40 bin yıl öncesinde başlarsa da Yakınoğu'da günümüzden 45 bin yıl öncesinde görölmeye başlar. Yakınoğu'daki Aurignacian endüstri geleneği Epi-paleolitik dönemin başlangıcına (M.Ö. 20 bin) kadar devam ederse de, Avrupa'da bu durum biraz daha farklıdır. Avrupa'da bu kültürün sona ermesi bölgeden bölgeye değişkenlik gösterse de günümüzden yaklaşık 28-26 bin yılları öncesine kadar devam eder. Kültür adını Fransa-Haute Garonne'daki Aurignac sığınağından alır. Kültür Perigordian geleneğiyle zamansal açıdan paralellik gösterirse de Perigordian'den önce başlar ve Perigordian'den önce son bulur. Ancak her iki gelenek arasında çeşitli benzer öğeler yer alabilmektedir. Aurignacian bütünüyle Würm buzulunun ortası ve sonlarına doğru yaşanmış çok soğuk bir aşamayı temsil eder.

Avrupa'nın bilinen en eski figüratif yontusu Almanya'daki Fels Mağarası'ndan ele geçmiştir. Aurignacian'e bağlanan bu heykelcik (G.Ö. 36 bin yıl), teknik açıdan oldukça gelişkin bir örnektir. Dolayısıyla bu tarihten daha öncesine bağlanabilecek aynı türden buluntular ele geçebilecek gibi görünmektedir. Fels Mağarası'ndaki bir diğer buluntu da yine Homo sapiens'e bağlanan bir flüt enstrümandır. Bu flütün çapı 2.2 cm. ve uzunluğu 22 cm.dir. Bu enstrüman bugüne değin ele geçmiş olan en eski müzik aleti olarak tanımlanmıştır. Almanya'daki Höhlenstein Mağarası'ndan ele geçen aslan-adam biçimli "anthropo-zoomorfik" heykelcik gibi eserler de göstermektedir ki, Avrupa'daki dinin ortaya çıkışının ilk örnekleri belki de bu kültür içinde modellenmiştir.

Aurignacian'in dibi oyuk kemik uçları ve sanatsal objeleri ana karakteristiklerindedir. Bununla birlikte, yontmataş endüstrisi kendisinden önceki endüstrilere oranla çok daha çeşitli ve gelişkindir. Örneğin Aurignacian ile birlikte yongalardan çok ince dilgi aletlerin yer aldığı buluntu toplulukları gelişim göstermiştir. Süslenme objeleri de bu kültür ile birlikte gelişim göstermiş ve çeşitlenmiştir. Dönemin şartlarına göre var olan tüm hammaddeleri işleyebilecek teknik ve aletler geliştirilmiştir. Sanatsal objeler arasında yontu tekniğinde işlenmiş hayvan figürinleri önemli bir yer tutar. Ayrıca, statü göstergesi olarak düşünölen ve geyik boynuzlarından yapılan asalar da bu kültür içinde gelişim göstermiştir. Böylesi sofistike

buluntuların ele geçiyor olması, araştırıcıların bu insanların modern insan oldukları yönünde düşünmelerine olanak sağlamıştır. Nitekim yerleşimlerden ele geçen fosil insan kemikleri de modern insanları işaret etmektedir. Yapılan antropolojik araştırmalar, bu insanların “Haplogroup U5” kategorisi içinde yer aldıklarını göstermektedir. Dolayısıyla bu kültürün yaratıcılarının *Homo sapiens* olduklarını söyleyebiliyoruz.

Aurignacian’ın tipik yontmataş aletleri arasında; düzeltili dilgi ve dilgicikler, sırtlı dilgi ve dilgicikler, dufour dilgicikler, taş kalemler, ince ön kazıyıcılar, omurgalı ön kazıyıcılar, kenar kazıyıcılar ve taş delgiler gibi aletler yer almaktan öte “standartlaşırlar”. Kemik ve boynuz ile fildişi işlemeciliği de bu kültür aşamasında standartlaşmaya başlamıştır.

Anadolu’da Aurignacian Karain Mağarası üst Paleolitik tabakalarından tanımlanmıştır. Bu tabakalardan kalın taşımalıklar üzerine omurgalı ön kazıyıcılar ve bu ön kazıyıcıların alın kısımlarının yapımları sırasında ortaya çıkan dufour dilgicikler ele geçmiştir. Karain’in söz konusu tabakaları, günümüzden 31 bin yıl öncesine tarihlendirilmiştir. Benzer tip endüstriler Yakındoğu’nun çeşitli yerleşimlerinden de tespit edilmektedir. Boker Tachtit ve Ksar Akil gibi yerleşimler bu türden endüstrilerin en tipik örneklerini barındırırlar. Yakındoğu’dan ele geçen tüm bu endüstriler “Yakındoğu Aurignacian’i” olarak adlandırılırlar.